

Inhoudsopgave

p1

Voorwoord

Masja van Meeteren (voorzitter NVC)

p2

NWO Veni: Hoe ontstaat geweld bij mensen met een psychotische stoornis? *Jelle Lamsma (Vrije Universiteit Amsterdam)*

p3

Oratie: Tussen wet en wildernis. *Daan van Uhm (Open Universiteit/ NSCR/ Universiteit Utrecht)*

p4

Promovendi in de spotlight Willem Nagelprijs editie: *Mieke Kox (Erasmus Universiteit Rotterdam), Luuk Bekkers (De Haagse Hogeschool & Vrije Universiteit Amsterdam), Valerie Pijlman (NSCR) & Ruben Timmerman (Erasmus Universiteit Rotterdam)*

p6

De rechtbank als landschap

Tasniem Anwar (Vrije Universiteit Amsterdam) & Machteld Aardse (MAPA & ANP)

p7

Leiden vernieuwt de bacheloropleiding Criminologie *Sigrid van Wingerden & Anouk Besten (Universiteit Leiden)*

p9

Aankondigingen vanuit de vereniging

Voorwoord

Beste leden,

Met veel plezier kijk ik terug op het afgelopen NVC-congres, waarin kunst centraal stond. Het was inspirerend om te zien hoe creatieve perspectieven nieuwe manieren bieden om na te denken over criminaliteit, beleid, en onderzoeksmethoden. De grote betrokkenheid tijdens de keynotes, paneldiscussies en informele ontmoetingen liet opnieuw zien hoe levendig en veelzijdig onze criminologische gemeenschap is.

Tegelijkertijd willen we als bestuur nadrukkelijk aandacht blijven besteden aan de activiteiten die buiten het jaarlijkse congres plaatsvinden. De NVC is immers niet alleen een vereniging die één keer per jaar samenkomt, maar een bruisend netwerk van onderzoekers, docenten, promovendi en professionals dat het hele jaar door kennis uitwisselt en samenwerkt. Juist daarom vinden wij het belangrijk om ook studiemiddagen, en andere kleinschaligere initiatieven verder te stimuleren.

De afgelopen periode hebben hierover gesprekken plaatsgevonden met de verschillende divisies binnen de NVC. Die gesprekken hebben waardevolle inzichten opgeleverd over wat er leeft binnen de vereniging en waar behoefte aan bestaat. Op basis daarvan gaan er de komende tijd enkele veranderingen plaatsvinden. Een concrete stap is dat er inmiddels meer financiële ruimte beschikbaar is gekomen om studiemiddagen te ondersteunen. Daarnaast blijft ook de NVC-subsidie voor leden die aan het begin van hun carrière staan beschikbaar om initiatieven en samenwerking binnen ons vakgebied te bevorderen.

In het verlengde hiervan heeft het bestuur ook gewerkt aan een herijking van de missie van de NVC. Onze vereniging heeft als missie om te bouwen aan een sterke, diverse en professionele criminologische gemeenschap binnen het Nederlandstalige taalgebied, inclusief Engelstalige onderzoekers. Als beroepsvereniging creëren wij een platform voor uitwisseling, netwerkvorming en samenwerking, en stimuleren we een open en veilige omgeving waarin leden met elkaar leren, werken en kritisch in gesprek kunnen over actuele ontwikkelingen in het vakgebied. We koesteren partnerschappen met de praktijk en dragen bij aan de productie en verspreiding van wetenschappelijke kennis die relevant is voor de maatschappij. De NVC streeft ernaar het vakgebied te verbinden, zichtbaar te maken en te vernieuwen, en zo een centrale rol te spelen in de versterking van criminologisch onderzoek en de impact daarvan op de samenleving.

Dat kunnen we uiteraard niet zonder de inzet en betrokkenheid van onze leden en bestuursleden. Als beroepsvereniging is de NVC er vóór en dóór haar leden. De betrokkenheid, ideeën en initiatieven vanuit de vereniging vormen de basis van wat wij als gemeenschap kunnen organiseren. Suggesties voor activiteiten, samenwerking of manieren waarop de NVC haar leden beter kan ondersteunen zijn daarom altijd van harte welkom. Tot slot wil ik alle bestuursleden en andere betrokkenen die zich inzetten voor de vereniging hartelijk bedanken voor hun bijdrage aan de NVC.

Hartelijke groet,

Masja van Meeteren
Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Criminologie

NWO Veni: Hoe ontstaat geweld bij mensen met een psychotische stoornis?

Jelle Lamsma (Vrije Universiteit Amsterdam)

Ernstig geweld door mensen met een psychotische stoornis haalt soms het nieuws en roept belangrijke maatschappelijke vragen op over risicotaxatie en preventie. Hoewel slechts een minderheid van deze groep geweld pleegt, laat wetenschappelijk onderzoek zien dat het risico hierop wel verhoogd is ten opzichte van de algemene bevolking. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor slachtoffers en hun omgeving, maar ook voor mensen met een psychotische stoornis zelf. Geweld draagt bij aan stigmatisering, bemoeilijkt herstel en vergroot de kans op gedwongen zorg en justitiële betrokkenheid. Daarnaast brengt het hoge maatschappelijke kosten met zich mee, bijvoorbeeld door zorggebruik, politie-inzet en strafrechtelijke procedures. Ondanks deze impact is nog altijd onvoldoende duidelijk hoe gewelddadig gedrag bij psychotische stoornissen ontstaat en zich over de levensloop ontwikkelt. Met mijn NWO Veni-project wil ik dit beter begrijpen door inzichten uit de criminologie, psychiatrie en neurowetenschappen te combineren.

Binnen zowel de forensische psychiatrie als de criminologie bestaat brede consensus dat geweld bij psychotische stoornissen voortkomt uit een complex samenspel van neurobiologische, psychologische en sociale risicofactoren. Voorbeelden hiervan zijn psychotische symptomen (zoals wanen en hallucinaties), cognitieve beperkingen, middelenmisbruik en sociale risicofactoren zoals traumatische jeugdervaringen, werkloosheid en een gebrek aan sociale steun. Ook afwijkingen in hersenstructuur spelen mogelijk een rol. Hoewel deze risicofactoren afzonderlijk uitgebreid zijn onderzocht, is nog onvoldoende bekend hoe zij elkaar beïnvloeden en hoe hun relatieve belang verschilt tussen fasen van de stoornis. Daardoor ontbreekt nog altijd een samenhangend model dat verklaart waarom sommige mensen met een psychotische stoornis geweld plegen.

Een belangrijke reden hiervoor is dat onderzoek naar geweld bij psychotische stoornissen traditioneel gefragmenteerd is geweest. Veel studies richten zich op één type risicofactor, maken gebruik van kleine steekproeven en bevatten slechts metingen op één moment in de tijd. Hierdoor is het lastig om causale relaties vast te stellen of ontwikkelingen over de levensloop te volgen. Tegelijkertijd is bekend dat psychotische stoornissen een dynamisch beloop kennen: symptomen ontwikkelen zich geleidelijk in de prodromale fase (de periode voor de eerste psychose, waarin vroege veranderingen in denken, waarnemen en functioneren optreden), nemen vaak snel toe rond de eerste psychose en stabiliseren vervolgens gedeeltelijk in latere stadia. Het relatieve belang van risicofactoren voor geweld verschilt waarschijnlijk per fase. Om geweld bij psychose goed te begrijpen is daarom een levensloopperspectief nodig waarin verschillende typen risicofactoren in samenhang worden onderzocht.

In mijn Veni-project combineer ik inzichten uit de levensloopperspectief, forensische psychiatrie en neurowetenschappen om de ontwikkeling van gewelddadig gedrag bij psychotische stoornissen in kaart te brengen. Daarbij maak ik gebruik van internationale datasets van onder meer het ENIGMA-consortium, King's College London, het UMC Utrecht en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP),

waarin gegevens van duizenden mensen met een psychotische stoornis uit tientallen landen zijn samengebracht. Deze datasets bevatten informatie over hersenstructuur, symptomen, cognitief functioneren, sociale omstandigheden en gewelddadig gedrag. Door deze gegevens te combineren ontstaat een unieke mogelijkheid om risicofactoren voor geweld op grote schaal en over langere tijd in samenhang te onderzoeken.

Binnen dit project voer ik vier studies uit. In de eerste studie onderzoek ik welke afwijkingen in hersennetwerken samenhangen met gewelddadig gedrag bij mensen met een psychotische stoornis. Menselijk gedrag wordt immers niet aangestuurd door afzonderlijke hersengebieden, maar door de organisatie en interactie tussen netwerken van hersengebieden. In de tweede studie analyseer ik hoe risicofactoren en gewelddadig gedrag zich ontwikkelen in verschillende fasen van de stoornis, van de vroege prodromale fase tot de chronische fase. Dit maakt inzichtelijk welke risicofactoren vooral in vroege fasen relevant zijn en welke juist later belangrijk worden. In de derde studie volg ik dezelfde patiënten over langere tijd om te onderzoeken hoe veranderingen in risicofactoren samenhangen met veranderingen in gewelddadig gedrag. Hiervoor maak ik gebruik van cross-sequentiële en longitudinale onderzoeksopzetten, gecombineerd met geavanceerde statistische methoden, zoals machine learning, structural covariance analysis en structural equation modelling, om mogelijke causale samenhangen beter te kunnen toetsen. In de vierde en laatste studie worden de bevindingen geïntegreerd in een nieuw biopsychosociaal model dat beschrijft en mogelijk verklaart hoe gewelddadig gedrag bij psychotische stoornissen zich ontwikkelt.

Het project sluit aan bij recente ontwikkelingen binnen de criminologie, waarin steeds meer aandacht bestaat voor biologische en psychologische processen die samenhangen met criminaliteit. Tegelijkertijd bouwt het voort op onderzoek binnen de psychiatrie, waarin hersenstructuur en symptomen in toenemende mate worden bestudeerd in relatie tot het dagelijks functioneren. Door deze perspectieven te combineren ontstaat een integrale benadering die recht doet aan de complexiteit van gewelddadig gedrag bij psychotische stoornissen.

Deze benadering zal onze kennis over gewelddadig gedrag bij psychotische stoornissen vergroten en bijdragen aan betere risicotaxatie, gerichtere preventie en effectievere behandeling. Inzicht in fase-specifieke risicofactoren maakt het mogelijk behandelstrategieën beter af te stemmen op verschillende stadia van de stoornis. Daarnaast kan een beter begrip van relatief onderbelichte factoren, zoals afwijkingen in hersenstructuur en cognitieve problemen, nieuwe aanknopingspunten bieden voor interventies en bijdragen aan het verminderen van stigma rond psychotische stoornissen.

Met dit Veni-project wil ik een brug slaan tussen criminologie, psychiatrie en neurowetenschappen en wetenschappelijke inzichten vertalen naar interventies en beleid die zowel patiënten als de samenleving ten goede komen.

Oratie: Tussen wet en wildernis: Misdaden tegen de natuur en groene criminologie

Daan van Uhm
(Open Universiteit, NSCR & Universiteit Utrecht)

Sinds 1 maart 2025 is Daan van Uhm aangesteld als hoogleraar milieucriminaliteit aan de Open Universiteit. Deze leerstoel is ingesteld in samenwerking met het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR). Hieronder volgt een samenvatting van zijn oratie.

In mijn oratie Tussen wet en wildernis: Misdaden tegen de natuur en groene criminologie belichtte ik allereerst de sociale constructie van milieucriminaliteit, waarin ik beschrijf hoe perspectieven op milieuschade en -misdaad historisch en cultureel zijn gevormd, en welke normatieve verschuivingen daarbij een rol spelen. Binnen dit kader staat de opkomst van de groene criminologie centraal: een kritische stroming die de grenzen van traditionele criminologie oprekt door niet alleen strafbaar gestelde, maar ook ecologisch schadelijke handelingen als criminologisch relevant te beschouwen vanuit een uitgebreid schadeperspectief.

Ten tweede besprak ik verschillende daders van milieucriminaliteit, die zich manifesteren tegen de achtergrond van diepewortelde criminogene asymmetrieën, waarbij structurele economische, politieke, juridische, machts- en ecologische ongelijkheden mogelijkheden creëren voor illegale ondernemers. Daarbij is er sprake van diversificatie van criminele groepen naar milieucriminaliteit, de convergentie met andere serieuze vormen van criminaliteit, en de versmelting tussen de onderwereld en de bovenwereld. Aangezien criminele groepen, bedrijven en staatsactoren geregeld samenwerken om milieucriminaliteit te faciliteren of natuurlijke rijkdommen groen te wassen, conceptualiseer ik deze netwerken als 'gezamenlijke misdaadondernemingen'.

Ten slotte is het concept van ecorechtvaardigheid van belang, waartoe de criminalisering van milieuschade, het erkennen van nieuwe rechtspersonen en ecocentrische reacties op milieucriminaliteit belangrijke aspecten behelzen. Ecorechtvaardigheid benadrukt het belang van rechten van ecosystemen, dieren, planten en toekomstige generaties en vraagt om een herbezinning op antropocentrische benaderingen. Zij biedt ruimte voor interculturele en inheemse visies op natuur, waarin wederkerigheid en zorg centraal staan. Binnen dit kader werd besproken op welke wijze criminologie kan bijdragen aan duurzaamheid, herstel en planetaire rechtvaardigheid.

Door deze drie dimensies met elkaar te verbinden, kan een geïntegreerde groen criminologische benadering van milieucriminaliteit als complex en grensoverschrijdend fenomeen gepresenteerd worden. Hierbij wordt milieucriminaliteit niet langer als marginaal en geïsoleerd verschijnsel gezien, maar als een centraal vraagstuk binnen de hedendaagse criminologie.

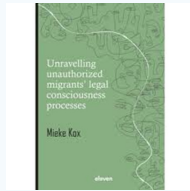
Binnen mijn leerstoel zal empirisch onderzoek naar milieucriminaliteit beogen bij te dragen aan de verdere theoretische ontwikkeling van de groene criminologie. De focus zal hierbij liggen op de complexe aard van milieugerelateerde misdrijven, de relaties van criminele organisaties met bedrijven en overheden binnen dit domein, de samenhang tussen verschillende vormen van misdrijven, de daaruit voortvloeiende ecologische en sociale schade, en de implicaties die deze dynamieken hebben voor het voorkomen en reageren op milieucriminaliteit. Hierbij is expliciet een interdisciplinaire en transdisciplinaire benadering vereist, waarbij kennis en inzichten uit diverse wetenschappelijke tradities en institutionele contexten worden geïntegreerd om milieucriminaliteit beter te begrijpen en in kaart te brengen. Lange tijd werd milieucriminaliteit niet als een belangrijk vraagstuk erkend en bleef zij grotendeels buiten het blikveld van de criminologie. Hierin is echter een duidelijke kentering zichtbaar: milieucriminaliteit en groene criminologie nemen tegenwoordig een prominente plaats in binnen zowel maatschappelijke als academische discussies. De leerstoel milieucriminaliteit weerspiegelt dan ook de groeiende erkenning van de relevantie van dit vakgebied en zal zich actief inzetten voor het versterken van empirisch onderzoek, theorievorming en maatschappelijke impact in de jaren die komen gaan.

Promovendi Rubriek

In deze rubriek krijgen promovendi het platform om te vertellen over hun promotieonderzoek. In deze editie vertellen de shortlisted genomineerden en winnares van de Willem Nagelprijs over hun promotieonderzoek. Wil jij ook iets vertellen over je proefschrift? Mail dan naar: Hiah@law.eur.nl

Unravelling unauthorized migrant's legal consciousness over time

Mieke Kox (Erasmus Universiteit Rotterdam), winnares Willem Nagelprijs 2026.

Waar gaat je proefschrift over?

Op basis van etnografisch onderzoek onder 105 migranten zonder verblijfsrecht heb ik onderzoek gedaan naar de betekenis van het recht voor deze migranten. Aanleiding was dat de Nederlandse overheid onrechtmatig verblijf sinds begin jaren negentig is gaan problematiseren, waarbij ze “het recht” in toenemende mate inzet om het vertrek van migranten zonder verblijfsrecht te realiseren. Dit riep bij mij de vraag op hoe het recht er toe doet voor deze migranten.

Mijn proefschrift beantwoordt deze vraag. Het laat zien dat migranten zonder verblijfsrecht het recht ervaren als een machtig systeem dat eerst hun onrechtmatig verblijf creëert en dat de met het systeem gepaard gaande restricties, uitsluiting en controles deze migranten vervolgens tot hun juridische status reduceren. Dit veroorzaakt langdurig leed bij deze migranten. Zij begrijpen de keuze voor een restrictief systeem, maar vinden het huidige systeem veelal onrechtvaardig omdat het naar hun idee onvoldoende oog heeft voor mensenrechten die ook voor hen gelden. Dit leidt ertoe dat een substantieel deel van hen zich niet verplicht voelt zich hieraan te conformeren, maar in plaats hiervan het recht mobiliseert, zich hiertegen verzet of zich uiteindelijk uitgeput terugtrekt uit de samenleving. De overheid slaagt er niet in hen te laten vertrekken. Dit laat zien dat het recht enerzijds heel machtig is door de impact die het heeft op migranten zonder verblijfsrecht. Anderzijds kenmerkt het zich door machteloosheid omdat terugkeer slechts ten dele kan worden afgedwongen. Mijn proefschrift biedt zo inzicht in de juridische, morele en instrumentele grenzen van het recht in het vreemdelingendomein.

Ongevraagd advies

Ik wil promovendi meegeven om niet alleen gefocust te zijn op het eindresultaat, maar ook te genieten van de weg er naartoe. Dat is niet altijd makkelijk. Het promotietraject brengt verschillende uitdagingen met zich mee, zoals het verkrijgen van toegang tot het veld of data, feedback die overweldigend kan voelen, de lange duur van het traject (dat tegelijkertijd zo snel voorbij lijkt te gaan) en de vele mogelijkheden en verplichtingen die onderweg op je pad komen. Dit kan soms leiden tot twijfels over jezelf of je onderzoek, waardoor het plezier in je onderzoek tijdelijk vermindert of zelfs verdwijnt. Het kan dan helpen om je onderzoek op te delen in overzichtelijke stappen die je binnen afzienbare tijd kunt behalen. Vier het vervolgens als je een stap hebt behaald: dat geeft voldoening en nieuwe energie om verder te gaan. Blijf daarnaast in gesprek met andere promovendi: zij zitten in een vergelijkbare situatie en zullen veel herkennen. Samen kun je successen vieren of gewoon even stoom afblazen wanneer genieten lastig is. Onthoud vooral dat momenten van twijfel normaal zijn en door vrijwel iedereen tijdens het promotietraject worden ervaren.

Rekruteren van geldezels: Een verkenning van de offline en online betrokkenheidsmechanismen van online criminaliteit

Luuk Bekkers (De Haagse Hogeschool & Vrije Universiteit Amsterdam)

Waar gaat je proefschrift over?

Dit proefschrift draait om de vraag hoe jonge geldezels worden gerekruteerd en welke mechanismen daarbij een rol spelen. Geldezels ontvangen geld van slachtoffers van online fraude op hun bankrekening waardoor de “echte” daders anoniem kunnen blijven. Ze vormen daarmee een cruciale schakel in de uitvoering van delicten zoals Whatsappfraude en phishing. Het proefschrift telt in totaal zes empirische hoofdstukken met een divers palet aan kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden en biedt daarmee nieuwe inzichten in hoe financieel-economische cybercriminele netwerken functioneren en de manier waarop zij geldezels rekruteren. Op basis van de bevindingen is te concluderen dat de sociale omgeving van geldezels een criminele gelegenheidsstructuur vormt. Geldezels worden via-via benaderd en actief aangesproken; online op sociale media maar ook offline op straat, op school of bij het metrostation. Hierbij spelen financiële motivaties een rol, want geldezels kijken veelal op naar de luxe levensstijl van criminelen en handelen in ruil voor een vergoeding. Risicopercepties wat betreft de pakkans en de gevolgen van geldezels zijn laag en geldezels praten het strafbare gedrag goed. Naast financiële overwegingen oefenen sommige ronselaars daarnaast druk uit of dreigen zelfs met geweld. Dit proefschrift biedt een theoretische basis voor de ontwikkeling van preventiemaatregelen gericht op geldezels. Dergelijke interventies zijn belangrijk, omdat ze het crime script van verschillende vormen van financieel-economische cybercriminaliteit verstoren en voorkomen dat potentiële geldezels zelf te maken krijgen met ernstige strafrechtelijke en civielrechtelijke consequenties.

Wat voor advies heb je voor (toekomstige) promovendi?

Ik zou promovendi vooral willen meegeven dat ze zich niet zo druk zouden moeten maken over het feit dat het traject en het uiteindelijke product op voorhand nog niet helemaal duidelijk is. Sterker nog, geniet ook juist van de ruimte die je hebt om zelf (mede) invulling te geven aan de inhoud. Daarnaast denk ik ook dat begeleiding een hele belangrijke factor is. Je mag als promovendus verwachten dat je begeleider tijd en energie steekt in jou. Als er iets niet lekker loopt in het proces, is dat in bijna alle gevallen een kwestie van begeleiding. Houd gedurende het proces vooral ook je eigen grenzen goed in de gaten. Een PhD is flexibel en de tussentijdse deadlines of planning liggen niet zo strak vast. Dit vraagt om enige zelfstandigheid en om een wat langere termijnvisie. Maak gebruik van de tijd die je daarbij hebt om te lezen, vaardigheden op te doen, etc. Denk jezelf ook niet vast: het is wel een traject van meerdere jaren, maar als het niet bevalt om wat voor reden dan ook kun je altijd stoppen.

Valerie Pijlman (NSCR)

Waar gaat je proefschrift over?

De afgelopen jaren is er meer aandacht gekomen voor seksueel slachtofferschap, onder andere door de #MeToo-beweging en de BOOS-aflevering over The Voice of Holland. Toch zoekt een grote groep slachtoffers geen hulp. Daarnaast was er nog weinig bekend over het hulpzoekgedrag van slachtoffers van image-based sexual harassment and abuse (IBSHA), oftewel online seksueel misbruik met beeldmateriaal.

Mijn promotieonderzoek richtte zich op het hulpzoekgedrag van slachtoffers van fysiek seksueel geweld en IBSHA, met speciale aandacht voor factoren die hulp zoeken stimuleren of juist belemmeren. Het onderzoek bestond uit vijf deelstudies: (1) een vragenlijstonderzoek onder slachtoffers van fysiek seksueel geweld (18+), (2) een scoping review over het hulpzoekgedrag van IBSHA-slachtoffers, (3) een vragenlijstonderzoek en interviews met IBSHA-slachtoffers (12-25 jaar), (4) een vergelijkend onderzoek naar het hulpzoekgedrag van slachtoffers van fysiek seksueel geweld en IBSHA, en (5) een quasi-experimenteel onderzoek naar de rol van sociale media-advertenties bij het stimuleren van hulpzoekgedrag na IBSHA.

De resultaten laten zien dat hulp zoeken vaak moeilijk is. Veel slachtoffers zoeken geen formele hulp, maar delen hun ervaring liever met familie of vrienden (informele hulp). Ook ervaren zij drempels om hulp te zoeken, waaronder schaamte, zelfverwijt, angst voor negatieve reacties (victim blaming) en het bagatelliseren van de ernst van het incident. Tegelijkertijd blijkt sociale steun een belangrijke stimulerende factor. Vooral warme verwijzingen door vrienden en familie kunnen slachtoffers helpen de stap naar formele hulpverlening te zetten.

Wat voor advies heb je voor (toekomstige) promovendi?

Er is niet één specifieke, juiste manier om een promotieonderzoek te doen, het is juist enorm persoonlijk. Kijk dus vooral wat voor jou werkt, want iedereen heeft een andere werkwijze. Wat ik zelf erg prettig vond, was om een planning te maken tot het einde van mijn contract. Natuurlijk blijft die planning aan veranderingen onderhevig, maar het is fijn om een inschatting te hebben van je tijd. En misschien spreekt dit voor zich, maar ik vond het zelf ontzettend handig om te multitasken en vooruit te werken. Loopt je dataverzameling al en heb je een rustige periode? Schrijf dan alvast de inleiding en methodesectie van je artikelen, of zet je nieuwe onderzoek op en dien hiervoor tijdig een aanvraag in bij de relevante ethische commissie. Zo behoud je overzicht en houd je grip op het proces. Natuurlijk zullen er altijd pieken en dalen zijn, maar op deze manier kun je de druk beter spreiden. Tot slot: onderschat jezelf niet, ook niet bij het kiezen van tijdschriften waarin je wilt publiceren. Aim high, het kan je zomaar iets opleveren!

Ruben Timmerman (Erasmus Universiteit Rotterdam)

What is the topic of your thesis?

In my PhD research, I examined the conditions of migrant workers in the Netherlands, with a focus on labour abuse and exploitation. This research involved twelve months of ethnographic fieldwork in three sectors of the Dutch labour market: construction, agrifood, and logistics warehousing. Here, I worked full-time in various low-wage jobs to better understand the everyday conditions of migrant workers. In my dissertation, I combine direct observations of the work floor itself with labour market data and interviews. My research shows how migrant workers in the Netherlands are systematically exposed to abusive and harmful labour practices, from wage theft to unsafe working conditions, excessively long working hours, substandard housing, and discrimination. At the same time, my research also sheds light on how these harmful practices emerge. In particular, it shows how large Dutch firms engage in practices of 'strategic ignorance', abusing complex labour supply chains to sidestep regulation and avoid their responsibility to protect workers. It also shows how these practices are rooted in broader political economic processes, including increasing labour mobility, flexibilisation, and inequality. Finally, in my dissertation I lay out the framework for a 'criminology of work', moving beyond the dominant criminological focus on extreme forms of modern slavery or labour trafficking, and instead focusing on a much broader range of labour rights violations, abuse and everyday social harms in the contemporary workplace.

What have you learned from your PhD trajectory?

An important lesson that I learned during my PhD trajectory was the value of grounded fieldwork. For me, going into the field allowed me to better understand the difference between the research problem as it appeared on paper (in legislation, policy and textbooks) and the reality as it unfolded in practice. This is what finally allowed me to arrive new insights in my research. As criminologists, we study highly complex social and political phenomena, where the reality is often more complicated than it seems. In my view, this requires occasionally stepping out of our offices or from behind our laptops and speaking and engaging with the people, communities, and environments we are studying.

De rechtbank als landschap

Tasniem Anwar (Vrije Universiteit Amsterdam) & Machteld Aardse (MAPA & ANP)

Waar mag menselijkheid terugkomen in terrorismezaken? Dit is een van de vragen waar Machteld en ik antwoord op proberen te geven met ons project “De rechtbank als landschap.” Machteld Aardse is kunstenaar en rechtbanktekenaar. Samen combineren we kunst en wetenschap om een andere blik te werpen op terrorismebestrijding en de rol van de rechtbank hierin. Terrorismezaken zijn uniek vanwege de grote maatschappelijke belangen om terrorisme te voorkomen en te bestraffen. In de verbeelding van deze zaken, zoals we ze soms in de media zien, komt menselijkheid maar heel beperkt terug. In de berichtgeving, maar ook in onderzoek, worden extremisten niet zelden omschreven als ‘kwaadaardig’ of ‘niet-rationeel’ (Gentry, 2020; Crenshaw, 2007). Vrouwelijke daders worden nog te vaak gezien als willoze slachtoffers (Gentry, 2020). Andersom voedt een extremistisch wereldbeeld, wat ten grondslag kan liggen aan terroristisch geweld, wij-zij denken en de dehumanisering van andere groepen in de samenleving. Waar menselijkheid mag terugkomen, en hoe we dit verbeelden en begrijpen, is bij terrorismezaken, en voor criminologie als vakgebied, urgent en interessant. Door kunst en wetenschap te combineren, proberen we ruimte te maken voor de menselijke kant van het recht. Dit doen we door te kijken wat het voor verdachten (maar ook de advocaten, de rechters, en eigenlijk iedereen in de zaal) betekent om in de rechtbank te verschijnen en welke persoonlijke verhalen zij meenemen. We observeren hoe ze deze verhalen delen en welke emoties een plek mogen krijgen in de zittingen. Door naar deze verhalen te luisteren en ze in beeld te brengen, proberen we tevens voorbij individuele zaken te kijken en te onderzoeken hoe deze zaken passen binnen bredere maatschappelijke vraagstukken over veiligheid, straffen, en mensenrechten.

Voor het project hebben we in totaal 11 zaken gevolgd tussen 2021 en 2024. Deze zaken gingen onder andere over financiering van terrorisme, deelname aan een terroristische organisatie, en voorbereidende handelingen. Tijdens de zittingen legden we het proces vast in woord en beeld. Door middel van kwalitatieve analyse en collaging, het bekijken en groeperen van beeld en tekst, kwamen we tot de benadering om de rechtbank te zien als een landschap. We gebruiken het concept “landschap” als lens om te kijken op welke manier de rechtbank als ecosysteem functioneert. Daarbij vraagt deze lens ook om een bredere maatschappelijke blik: welke plek heeft de rechtbank in de samenleving als geheel? En hoe kunnen we onze analyses over de rechtbank toegankelijk maken voor een breder publiek? Net zoals een schilderij maar een snapshot is van een breder landschap, is een rechtszaak maar een snapshot van juridische en maatschappelijke vraagstukken. Dit concept hebben we verder uitgewerkt in twee tentoonstellingen die zijn getoond in de Rechtbank Rotterdam en de Rechtbank Amsterdam. Onze methode valt onder etnografisch onderzoek, waarbij we onszelf onderdompelden in de wereld van de rechtbank. Hierin proberen we ook te reflecteren op onze eigen positionaliteit: wie wij zijn en hoe wij de wereld om ons heen begrijpen. We nemen mee in ons onderzoek en ook in de tentoonstelling hoe deze positionaliteit invloed heeft op methodologische keuzes en onze weergave van de zaken. De collage ‘Het landschap in actie’ hieronder geeft een indruk van hoe we een

zitting in kaart hebben gebracht. Deze zitting is bijzonder: de verdachte heeft geld overgemaakt naar vrouwen en kinderen in Syrische kampen. De rechtbank buigt zich over de vraag of deze transacties moeten worden begrepen als terrorismefinanciering of humanitaire hulp gezien de omstandigheden in de kampen. In de tekeningen zien we het recht in actie: de verdachte komt uitgebreid aan het woord en vertelt over zijn motieven. We horen ook van de families van uitreizigers, en hoe zij de zaak ervaren. Zo krijgen we middels deze zaak een inkijkje in hoe de verdachte een heel netwerk heeft opgezet om geld over te maken naar Syrië. Tevens horen we de verhalen van vrouwen en kinderen die vastzitten in de kampen na de val van de Islamitische Staat in 2019. Onze etnografie laat zien hoe deze zaak meer is dan alleen een veroordeling voor terrorismefinanciering: het brengt nuances aan in het politieke discours dat uitreizigers enkel een veiligheidsprobleem zijn, en maakt ruimte voor de emoties van betrokkenen en de verschillende verhalen die samenkomen tijdens de zittingen. De zaak is een puzzelstukje in een groter geheel van rechtszaken van mensen die zijn uitgereisd naar Syrië of Irak. In de collage proberen we het hele landschap op die manier te vangen: de specifieke vraag waar de rechters zich over buigen, en tegelijkertijd de grotere politieke en juridische context waarin de zaak moet worden begrepen.

De rechtbank als landschap, tentoonstelling Rechtbank Rotterdam juli 2024. Foto: Roel Backaert.

De combinatie van kunst en wetenschap brengt ons nieuwe en mooie inzichten, niet alleen over terrorismezaken maar ook over de rol van de rechtbank in de samenleving. Door dit landschap in kaart te brengen, krijgen we een doorkijkje naar de manier waarop recht en samenleving verbonden zijn. Daarnaast kunnen we als wetenschappers op een laagdrempelige manier de rechtbank (visueel) uitleggen en begrijpen. “De rechtbank als landschap” is daarom een open uitnodiging aan de wetenschap en de kunst, om samen tot nieuwe inzichten te komen. Met een beetje oog voor menselijkheid, komen we immers al een heel eind.

De rechtbank als landschap, tentoonstelling Rechtbank Rotterdam juli 2024. Foto: Roel Backaert.

Referenties

Crenshaw, M. (2007). The logic of terrorism. In Mahan, S and Griscti (Eds.), *Terrorism in perspective* (pp 24-33). Sage.

Gentry, C. (2020). *Disordered violence: How gender, race and heteronormativity structure terrorism*. Edinburgh University Press.

Leiden vernieuwt de bacheloropleiding criminologie

Sigrid van Wingerden
& Anouk den Besten
(Universiteit Leiden)

In Leiden wordt de bacheloropleiding Criminologie herzien. Afgelopen september (2025/2026) zijn we gestart met het nieuwe curriculum in Bachelor 1. De komende twee jaar wordt het programma gefaseerd uitgerold naar Bachelor 2 en Bachelor 3.

Aanleiding

De visitatiecommissie gaf de opleiding in 2019 het eindoordeel 'goed'. Toch had de commissie een aantal verbeterpunten gesignaleerd met betrekking tot de aansluiting van criminologiestudenten bij de rechtenvakken, tot de mogelijkheden om zonder studievertraging aan een buitenlandse universiteit te studeren, en tot de aandacht voor transferable skills, zoals schrijf- en presentatievaardigheden. Dit zijn punten die we met regelmaat ook van studenten hebben gehoord.

Intussen steeg tijdens de corona-lockdown de aandacht voor studentenwelzijn, voor vakoverstijgende vaardigheden en voor activerende onderwijsvormen. De Faculteit der Rechtsgeleerdheid heeft daarop een nieuwe kernvisie ontwikkeld om het onderwijs meer toekomstbestendig, inclusief en uitdagend te maken. Er worden onder andere maatregelen genomen om vooruitstrevend, omgevingsbewust, innovatief en interdisciplinair onderwijs aan te bieden, waarbij actief studiegedrag gestimuleerd wordt. Om de studeerbaarheid van het programma te vergroten wordt voor een vaste 'studiecadans' voor studenten gezorgd door alle vakken uit 5 EC te laten bestaan. In het eerste semester van het derde studiejaar wordt 30 EC keuzeruimte gecreëerd. Het terugbrengen van vakken van 10 EC naar 5 EC en het vergroten van de keuzeruimte van 15 EC naar 30 EC maakten een curriculumherziening noodzakelijk. Die gelegenheid bood ons een goede mogelijkheid om ook de aanbevelingen van de visitatiecommissie door te voeren.

Juridisch onderwijs toegespitst op criminologen

Voorheen schoven onze studenten aan bij het juridisch onderwijs dat aan rechtenstudenten werd onderwezen, zoals 'Beginselen van een democratische rechtstaat' en 'Inleiding bestuursrecht'. In het eerste jaar leverde dat weinig problemen op, maar bij een vak in het derde jaar merkten we dat rechtenstudenten inmiddels veel beter getraind zijn in het oplossen van juridische casussen dan criminologiestudenten. Een vak als Strafprocesrecht werd dan ook door veel criminologiestudenten als een struikelvak ervaren.

Met de herziening bieden we een programma aan waarbij onze collega's van rechten speciaal voor criminologiestudenten vakken verzorgen die zijn toegespitst op wat de criminoloog moet kennen en kunnen. 'Bestuursrecht voor criminologen' gaat bijvoorbeeld niet meer over bezwaar maken tegen dakkapellen, maar over de bevoegdheden van burgemeesters, de Wet Bibob, de verklaring omtrent het gedrag, gebiedsverboden en bestuurlijke maatregelen zoals de sluiting van panden. En in plaats van lessen over vormverzuimen bij 'Strafprocesrecht' volgen de studenten nu het vak 'De strafrechtketen in de praktijk', waar de verdachte wordt gevolgd binnen de keten.

Het vak besteedt enerzijds aandacht aan taken en bevoegdheden van de actoren in de strafrechtketen, en aan (actuele) dilemma's waarmee zij geconfronteerd worden in de praktijk, en anderzijds benadert het de strafrechtketen met een criminologische blik: aan de hand van cijfers van het WODC of het CBS onderzoeken studenten de 'trechter' van de strafrechtketen: welke mensen of delicten vallen uit, en welke gaan door in de keten tot aan de bestraffing? De kennis die studenten opdoen over het recht sluit zo beter aan op wat een criminoloog (op de arbeidsmarkt) zouden moeten weten.

Ruimte voor nieuwe thema's

Doordat we het juridisch onderwijs anders inrichten en alle vakken naar 5 EC zijn overgestapt, ontstond er ook ruimte voor nieuwe vakken. In het derde jaar hebben we daarom de vakken 'Drugs en ondermijning' en 'Detentie en re-integratie' toegevoegd, wat goed aansluit op de onderzoeksexpertise die op de afdeling aanwezig is. Onderzoeksvakken zijn ook opgesplitst in 5 EC-vakken: een inleidend vak over onderzoeksmethoden, twee vakken over kwantitatieve onderzoeksmethoden, twee vakken over kwalitatieve onderzoeksmethoden en tot slot een vak over experimenten in de criminologie. De onderzoeksvakken zijn dan afgerond voordat het scriptietraject start. Dit is iets waar studenten in het oude curriculum over vielen, toen onderzoeksvaardigheden en de scriptie gelijktijdig werden onderwezen.

De vaardighedenleerlijn *Being a Criminologist*

Verder hebben we een nieuwe leerlijn geïntroduceerd, waarin vaardigheden centraal staan die de student nodig heeft om zich persoonlijk en professioneel te ontwikkelen tot de criminoloog van de toekomst. Naast transferable skills, richt de leerlijn zich ook op persoonlijke ontwikkeling, zoals bewustwording van innerlijke drijfveren en omgaan met stress. Ieder jaar kent een Skill lab, waar studenten vaardigheden leren en leren reflecteren op hun vaardigheden. Vaardigheden zitten verder verweven in de andere vakken.

Ruimte voor een minor

In het vernieuwde curriculum is het eerste semester van het derde jaar vrijgemaakt voor keuzeruimte. Studenten kunnen dit opvullen door een minor te volgen. Dat kan bij ons, maar ook aan een andere faculteit of universiteit. Ze kunnen zo ook makkelijk een minor in het buitenland volgen zonder studievertraging op te lopen.

Selectie & plaatsing

Het eerste jaar van het vernieuwde curriculum zit er bijna op. We zijn benieuwd of het vernieuwde curriculum tot betere studieprestaties van studenten heeft geleid. Dit is echter moeilijk na te gaan, omdat we te maken hebben met twee gelijktijdige wijzigingen: naast de curriculumherziening hebben we een nieuwe methode van selectie en plaatsing ingevoerd. Studenten werden eerst toegelaten tot onze numerus fixus-opleiding op basis van hun schoolresultaten (cijfers voor Nederlands, Engels en Wiskunde) en hun score op de selectietoets. Vorig jaar zijn we overgestapt op een combinatie van directe plaatsing en loting. Studenten die voor Nederlands, Engels en Wiskunde gemiddeld minstens een 7,6 hebben worden direct geplaatst. De overige plaatsen worden verloot. We hebben al gezien dat we hierdoor een andere populatie studenten binnenhalen, bijvoorbeeld meer mannen, wat goed is voor de diversiteit van de

de studentenpopulatie. Tegelijkertijd is het lastig om te meten welke van deze veranderingen ten grondslag liggen aan eventuele veranderingen in studieresultaten.

Aanpak

Tot slot nog een inkijkje in onze aanpak om de herziening door te voeren. Wij hebben eerst onze onderwijsvisie uitgewerkt. Op basis daarvan hebben we leerlijnen en eindtermen van de opleiding geformuleerd. Aan de hand van die leerlijnen is het nieuwe curriculum ontwikkeld. Door middel van constructive alignment is een bijbehorend toetsplan ontwikkeld, waardoor leerdoelen, onderwijsvormen en toetsing een coherent geheel vormen. Onze belangrijkste tip voor mensen die onderwijs willen vernieuwen is: betrek mensen. Betrek collega's vanaf het eerste brainstorm-moment, betrek collega's van rechten, haak de faculteit tijdig aan, betrek het werkveld en betrek studenten, bijvoorbeeld door ze samen met docenten met pen en papier aan een curriculum te laten knutselen. En niet geheel onbelangrijk: vergeet de overgangsregelingen niet...

Aankondingen vanuit de vereniging

Oproep aan divisies van de Nederlandse Vereniging voor Criminologie

De NVC wil de activiteiten en zichtbaarheid van de divisies verder versterken. Divisies spelen een belangrijke rol door onderzoekers en professionals rondom specifieke thema's binnen de criminologie met elkaar te verbinden.

Daarom nodigen we jullie uit om activiteiten, plannen en initiatieven met ons te delen. Denk hierbij aan:

- aankomende bijeenkomsten, workshops of conferenties;
- lopende onderzoeksprojecten of samenwerkingen;
- recente publicaties of andere relevante ontwikkelingen;

Deze bijdragen zullen we met de leden delen via de nieuwsbrief, de website en andere communicatiekanalen, zodat zij beter zicht krijgen op wat er binnen de divisies gebeurt.

Stuur jullie bijdrage naar info@criminologie.nl vóór 15 oktober 2026

NVC Subsidies

Aanvragen NVC-subsidies voor 1 oktober 2026 (Let op, data gewijzigd!)

De Nederlandse Vereniging voor Criminologie heeft als doelstelling de criminologie in Nederland te bevorderen. Om jonge criminologen te ondersteunen bij het opzetten en uitvoeren van onderzoek stelt de NVC een subsidie van maximaal €1500 per persoon beschikbaar. Twee keer per jaar (1 april en 1 oktober) kan een aanvraag voor deze subsidie worden ingediend. De gemotiveerde aanvraag kan uiterlijk 1 april naar info@criminologie.nl gestuurd worden. Ook interesse? Meer informatie over de aanvraagprocedure vind je op: [NVC Subsidie – Nederlandse Vereniging voor Criminologie](#)

Promoten activiteiten via externe agenda op NVC-website

Alle congressen, workshops en overige activiteiten die voor criminologen relevant zijn en die buiten het NVC om worden georganiseerd kunnen op verzoek op de externe agenda van de website worden geplaatst.

Stuur hiervoor een e-mail met een omschrijving van de activiteit en de link naar info@criminologie.nl

Colofon

Redactie & vormgeving:

Jing Hiah
info@criminologie.nl
www.criminologie.nl

Correspondentieadres:

De Criminoloog
Postbus 71304
1008 BH Amsterdam